

Erasmus+

LITWA

informacje ogólne

Projekt 2019-1-PL01-KA102-063328

Biuro Projektu: Perfect Project Sp. z o.o.
ul. Wołodyjowskiego 5, 15-272 Białystok Polska

tel. 517-620-210

e- mail biuro@perfect-project.eu

LITWA

Oficjalna nazwa: Republika Litewska (Lietuvos Respublika).

Flaga narodowa: Flagę państwową (narodową) tworzą trzy jednakowej szerokości pasy poziome: górny – żółty, środkowy – zielony, dolny – czerwony.

Godło państwowe: Od 1991 r. godłem państwowym jest wizerunek białej Pogoni w czerwonym polu.

Hymn państwowy: „Pieśń narodowa” autorstwa Vincasa Kudirki, który napisał także muzykę, oficjalnie w 1919 r. została ogłoszona hymnem narodowym.

Stolica: Wilno.

Język urzędowy – litewski.

Waluta narodowa – euro: Tak, jak monety euro w innych krajach, litewskie monety mają rewers taki sam jak wszystkie, natomiast na awersie jest herb Litwy - Pogoń, podobnie jak na dotychczasowych monetach.

Podział administracyjny: 10 powiatów, 44 rejony, 11 miast wydzielonych.

Ustrój polityczny: republika parlamentarna.

- **Władza ustawodawcza:** jednoizbowy parlament – Sejm – 141 posłów, wybierani w wyborach powszechnych. Kadencja – 4 lata.
- **Władza wykonawcza:** rząd (ministrowie) z premierem na czele, powoływany przez prezydenta i zatwierdzany przez parlament. Premier Ingrida Šimonytė.
- **Głowa państwa:** Prezydent (odpowiedzialny za politykę zagraniczną i jest zwierzchnikiem sił zbrojnych), kadencja – 5 lat. Prezydent Gitanas Nausėda.

Terytorium: 65,300 km² (zajmuje 23 miejsce w Europie, 122 miejsce na świecie) – jest większa od Łotwy (64 589 km²) i Estonii (45 226 km²), a także od Belgii, Danii, Holandii itd. **Litwa – geograficzne centrum Europy.**

Zaludnienie: 2 944 459 mln., około 67 % stanowią mieszkańcy miast. Liczba mieszkańców od 2001 r. zmniejszyła się o 12 proc., ponad 400 tys.

Największe miasta (wg liczby mieszkańców): Wilno (Vilnius) – 523 tys., Kowno (Kaunas) – 301 tys., Klaipėda (Klaipėda) – 157tys., Szawle (Šiauliai) – 105tys., Poniewierze (Panevėžys) – 96 tys.

Religia: większość stanowią rzymskokatolicy (ok. 80 proc.), inne konfesje – prawosławni, ewangelicy luteranie, ewangelicy reformaci, staroobrzędowcy, żydzi, muzułmanie sunniti, karaimi i in.

Skład etniczny: struktura narodowościowa bardzo zróżnicowana: Litwini (84,1 %), Polacy (6,6 %) – ok. 200 tys. (liczba Polaków od 2001 r. zmniejszyła się o 0,1 proc), Rosjanie (5,8 %), Białorusini (1,2 %) inne narodowości (2,3 %). Na Litwie mieszka ok. 124 grup etnicznych.

Klimat: Litwa leży w strefie klimatu umiarkowanego (ciepły, przejściowy między morskim nad wybrzeżem bałtyckim i o wzrastających ku wschodowi cechach kontynentalnych, występują charakterystyczne silne wiatry i szybkie zmiany pogody). Lata są stosunkowo ciepłe, a zimy umiarkowanie chłodne.

Czas lokalny: UTC+2 godz. W tej samej strefie czasowej leżą Łotwa, Estonia i Finlandia. W stosunku do Polski czas tu jest o godzinę do przodu.

Największa rzeka Litwy: Niemen (Nemunas), długość na terytorium Litwy 475 km, **największe jezioro** – Dryświaty (4 480 ha). Litwa jest krainą 4 tys. jezior (w Polsce – 7081), płyną 722 rzeki.

Regiony etnograficzne: według różnic kulturowych i językowych Litwa dzieli się na pięć regionów: Aukštotę (Litwa północno-wschodnia i wschodnia), Dzukię (Litwa południowo-wschodnia i południowa), Suwalszczyznę (Litwa południowa i południowo-zachodnia na drugim brzegu Niemna), Żmudź (Litwa północno-zachodnia i zachodnia), Małą Litwę (krańce Litwy południowo-zachodniej i zachodniej).

LITWA

Litewskie symbole narodowe: drzewo – DĄB (lit. ąžuolas), ptak – BOCIAN (lit. Gandras), roślina – LEN (lit. Linas) oraz RUTA. Litewskim złotem jest bursztyn (lit. gintaras) – produkuje się nalewki, kosmetyki (bursztynowe kadzidło, mydło, kremy), stosuje się bursztynową terapię leczniczą oraz biżuteria.

Członkostwo w organizacjach międzynarodowych: NATO (2004), UE (2004), OBWE, ONZ, UNESCO

Zarobki na Litwie: średnia krajowa (w sektorze państwowym) – 726,9 euro (brutto), 562,9 euro (netto), w sektorze prywatnym – 680,5 euro (brutto), 529,4 euro (netto). Minimalna wypłata – 607 euro. Emerytura średnia krajowa – 413 euro.

Poziom bezrobocie: 10,1 %.

Litwa jest największym i najbardziej wysuniętym na południe spośród trzech krajów bałtyckich. Jest również najbardziej zaludnionym krajem bałtyckim. Litwa jest krajem w przeważającej mierze nizinnym, z wyjątkiem wzgórz w zachodniej części kraju oraz wyżyn na wschodzie. Ponad 30 % powierzchni kraju pokrywają lasy.

Do najważniejszych sektorów litewskiej gospodarki należą: handel hurtowy i detaliczny, transport, usługi związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomiczne (32,7 %), przemysł (23,6 %) oraz administracja publiczna, obrona, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna (13,9 %).

Główne rynki eksportowe dla litewskiej gospodarki to Rosja, Łotwa i Polska, a importowe – Rosja, Niemcy i Polska.

Kuchnia

Przez wieki Litwini stworzyli wyjątkową paletę potraw, które uwarunkowała wielonarodowa kultura. Wyjątkową cechą kuchni litewskiej jest bogactwo potraw z ziemniaków. Najślawniejsza z nich to **cepeliny (cepelinai)** – duże kule z tartych gotowanych ziemniaków, nadziewane mielonym mięsem albo twarogiem. Inne tradycyjne potrawy z ziemniaków to przeróżne babki i sałatki ziemniaczane, placki z tartych albo gotowanych ziemniaków (czasem – z nadzieniem z mielonego mięsa), kluski z mięsem albo jagodami. Być można najbardziej egzotyczną litewską potrawą są **vėdarai** – kiszka wieprzowa nadziewana tartymi ziemniakami, pieczona w piecu lub piekarniku.

Ważne miejsce w kuchni litewskiej zajmują mączne pierogi (zwane też **kołdunami**) z nadzieniem z mięsa, grzybów, jagód albo twarogu. Jedną z ciekawszych odmian kołdunów są **tinginiai**, czyli leniwe kluski w kształcie półksiężyca z ucieranymi na świeżo czarnymi jagodami. W większości litewskich restauracji można zasmakować kibinów (**kibinai**) i czebureków (**čeburėkai**), potraw wywodzących się z kuchni karaimskiej. Smaczne są także naleśniki, z nadzieniem owocowym lub jagodowym, albo „puste”, pieczone z ciasta drożdżowego i podawane ze śmietaną albo konfiturą. Jako przekąskę poleca się marynowane albo solone śledzie z gotowanymi ziemniakami, przeróżne sery twarogowe i żółte, wędzone szynki i kiełbasy podawane na ciepło albo na zimno. Litwini znają też wiele przepisów na potrawy z grzybów. Grzyby dodaje się do sosów, używa się ich do nadziewania i jako dodatki do dań mięsnych.

Na Litwie popularne są także **zupy**. Gotuje się je z warzyw, mięsa (także drobiu, dziczyzny), a nawet z piwa.

Każdy region na Litwie ma swoje tradycyjne potrawy, stąd czasem mówi się, że istnieje nie jedna, a kilka kuchni litewskich. W Auksztocie królują potrawy mączne: placki, kluski, kołduny. Dzukowie z dawien dawna „specjalizują się” w potrawach z grzybów. Na Suwalszczyźnie je się sporo potraw mięsnych: kindziuki, kiełbasy, szynki. Zaś głównym składnikiem większości dań żmudzkich są ziemniaki.

LITWA

Święta

1 stycznia – Nowy Rok;

16 lutego – Dzień Odrodzenia Państwa Litewskiego;

11 marca – Dzień Odzyskania Niepodległości przez Litwę;

Niedziela-Poniedziałek (marzec-kwiecień) – Wielkanoc (według zachodniej tradycji chrześcijańskiej);

Waha się od 22 marca do 25 kwietnia - Wielkanoc (pierwsza niedziela-poniedziałek po pełni księżyca; liczy się od równonocy wiosennej);

1 maja – Międzynarodowe Święto Pracy;

24 czerwca – Święto Rossy i Noc Świętojańska;

6 lipca – Święto Państwa (Dzień Koronacji Króla Litewskiego Mendoga);

15 sierpnia – Zielna (Święto Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny);

1 listopada – Wszystkich Świętych (Zaduszki);

25 i 26 grudnia – Boże Narodzenie.

FESTIWAL PIOSENKI – LITEWSKIE DNI KULTURY – co 4 lata

Barwne stroje ludowe, głosy śpiewające ludowe litewskie piosenki i sutartinės, ludowa muzyka taneczna oraz mnóstwo uśmiechniętych twarzy to Festiwal Piosenki, którego wrzawa napętnia Wilno co cztery lata. Impreza trwa sześć dni i przyciąga dziesiątki tysięcy dobrodusznym uczestników oraz jeszcze większą widownię, złożoną z miłośników litewskich tradycji. Festiwal Piosenki to wyjątkowy przykład dla całego świata jak taniec i pieśń łączą ludzi, rozrzuconych po całym globie.

Odbywający się co cztery lata festiwal piosenki obejmuje Dzień Tańca, Wieczór Zespołów Muzycznych, jarmark sztuki ludowej i rzemiosła oraz, na zakończenie, główny akcent – Dzień Piosenki. Litewski Festiwal Piosenki to wydarzenie na skalę narodową i jako dobro kultury światowej został wpisany na Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO. Festiwal Piosenki, odbywający się w Krajach Bałtyckich to wyjątkowe zjawisko społeczne, które nie posiada sobie analogii na świecie.

Po pierwsze jest to związane ze sztuką ludową, strojami ludowymi, pieśnią, tańcem i rzemiosłem, które ożywają na kilka dni podczas festiwalu, a co najważniejsze – znajdują one swoje miejsce w sercach młodych ludzi, poszukujących wartości.

Po drugie, naród litewski może być dumny z rozmiarów festiwalu i międzynarodowego zainteresowania nim. Wydarzenie przyciąga średnio około 30 tysięcy uczestników, wielu z nich to pobratymcy mieszkający w różnych zakątkach świata.

Litewski Festiwal Piosenki jednoczy ludzi, wyzwala ducha narodowego, łączy wszystkich przy dźwiękach muzyki i melodiach tanecznych w poczuciu narodowej jedności. A jeszcze bardziej fascynuje tych, którzy uczestniczą w tych wspaniałych obchodach po raz pierwszy – odwiedzających Litwę.

LITWA

Kalendarium

1009	pierwsza wzmianka o Litwie w Rocznikach Kwedlinburskich
1253-07-06	koronacja Mendoga – pierwszego i jedyne go króla Litwy
1323	założenie miasta Wilna przez wielkiego księcia litewskiego Giedymina
1385	zawarta unia w Krewe, na mocy której wielki książę litewski Jagiełło (syn Olgierda) staje się królem Polski i dokonuje chrystianizacji Litwy
1387	chrzest Litwy. Wilno otrzymuje prawa magdeburskie
1392-1430	rządy wielkiego księcia litewskiego Witolda (syna Kiejstuta), za jego panowania Litwa stała się potężnym i ogromnym państwem od Morza Bałtyckiego do Morza Czarnego
1410-07-15	bitwa pod Grunwaldem, wojska polsko-litewskie pod dowództwem Witolda i Jagiełły rozbiły Krzyżaków
1522	Franciszek Skoryna założył pierwszą drukarnię na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego
1528	wydany pierwszy Statut Litewski – zbiór praw
1569	unia Lubelska, na mocy unii Litwa i Polska połączyły się w jedno państwo – Rzeczpospolitą, która przetrwała do 1795 r.
1579	założenie Uniwersytetu Wileńskiego, który był główną kolebką kulturalną oraz kontrreformacyjną we Wschodniej Europie
XVII i XVIII wiek	niefortunny okres w dziejach Rzeczypospolitej, okres wojen, pożarów i zniszczeń zabytków architektury
1795	III rozbiór Rzeczypospolitej Obojga Narodów, oba państwa zniknęły z mapy świata.
1795-1918	Litwa pod zaborem rosyjskim, staje się gubernią rosyjską – Severno Zapadnym Krajem
1812	przemarsz wojsk Napoleona
1830-1831	powstanie listopadowe, po krwawo stłumionym powstaniu władze rosyjskie zamykają Uniwersytet Wileński, zamykają klasztory, konfiskują kościoły katolickie, zamieniając je na cerkwie
1863-1864	powstanie styczniowe, ciąg dalszy represji dokonywanych przez władze carskie
1864 – 1904	zakaz piśmiennictwa łańskie go
1869	wybudowana linia kolejowa, łącząca Petersburg-Wilno-Warszawę; powstaje huta żelaza, fabryka tytoniu, pierwszy browar
1918-02-16	Litwa odzyskuje niepodległość
1940-1990	Litwa znajdowała się pod okupacją Związku Radzieckiego
1990-03-11	Rada Najwyższa Republiki proklamowała akt Odrodzenia Niepodległości Litwy
1992	Litwa została członkiem ONZ
1993	Litwa przyjęta do Rady Europy
2004-04-01	Litwa została członkiem NATO
2004-05-01	Litwa – członek Unii Europejskiej
2009	Wilno wraz z austriackim Linzem zostało mianowane Europejską Stolicą Kultury
2013-07-01	Litwa obejmuje prezydencję Rady Unii Europejskiej
2013-07-06	uroczyste otwarcie Pałacu Wielkich Księżąt Litewskich w Wilnie
2015-01-01	Litwa wstąpiła do strefy Euro